

Nieuwe vondsten van zeldzame planten in Nederland, hoofdzakelijk in 1981

J. Mennema en W.J. Holverda
(Rijksherbarium, Leiden)

Evenals in de vorige twee lijsten ontbreken helaas ook in deze lijst de vondsten van de werkelijk zeldzame planten. Het is in de korte tijd, sinds de vorige lijst verscheen, niet gelukt om de aanvullingen op deel 1 van de Atlas van de Nederlandse Flora het licht te doen zien. De voorbereidingen om deze aanvullingen te publiceren zijn thans in een zo ver gevorderd stadium, dat in het begin van 1983 de eerste aanvullingen kunnen worden verwacht. Daarna zullen nieuwe vondsten van de in deel 1 van de Atlas opgenomen zeer zeldzame soorten in de jaarlijkse lijst worden opgenomen.

Het bovenstaande houdt in, dat ook in deze lijst meer plaats is ingeruimd voor opmerkelijke vondsten van elders in het land minder zeldzame soorten. Dank zij het grondige onderzoek van diverse floristen, maar ook van milieu-inventarisaties en milieukarteringen van provinciale diensten, met name die van Waterstaat in Noord-Holland en planologische diensten in Utrecht en Zeeland, is het inzicht over het voorkomen van elders algemene planten in deze delen van Nederland opmerkelijk toegenomen.

Wederom zijn de vondsten verdeeld in drie categorieën. Adventieve vondsten van Nederlandse soorten zijn in categorie A opgenomen en aangeduid met de afkorting adv. In de categorieën B (Adventieve soorten) en C (Verwilderde soorten) zijn de namen van de voor Nederland nieuwe taxa vet gedrukt.

Ook nu houden wij ons weer aanbevolen voor toezending van materiaal en voor opgaven van vondsten. Het is daarbij van belang steeds zo nauwkeurig mogelijk de vindplaats, de datum van de vondst en de naam van de vinder te vermelden. Systeemkaartjes voor opgaven van interessante, nieuwe vondsten, worden gaarne op aanvraag toegezonden.

Voor de namen van in de lijst vaak genoemde vinders zijn de volgende afkortingen gebruikt: (A.) voor J. Akkerman te Beverwijk; (Do.) voor D. Douwes te Doetinchem; (v.d.H.) voor R.W.J.M. van der Ham te Delft; (Jo.) voor ir. J.W. Jongepier te Oost-Souburg; (v.d.P.) voor D.T.E. van der Ploeg te Sneek; (So.) voor F. Sollman te Zevenaar; (St.) voor P.F. Stolwijk te Haaksbergen; (W.) voor E.J. Weeda te Amsterdam; (Unio) voor Excursie van de Commissie voor het Floristisch Onderzoek van Nederland.

Voor de medewerking aan het controleren van determinaties en van gegevens voor deze lijst en/of voor het verstrekken van informatie met betrekking tot nieuwe vondsten zijn we dank verschuldigd aan F. Adema, R.W.J.M. van der Ham, dr. R. van der Meijden, R.S.J. Smits en voor wat betreft het verstrekken van informatie met name aan E.J. Weeda, allen medewerkers van de afdeling Nederlandse Flora.

A. Nederlandse soorten

PTERIDOPHYTA

EQUISETACEAE

Equisetum arvense L., met klemdraai; Terwolde, Geld., Wijkseweg, in tuin, juli 1981 (D.W. van Werven). Klemdraai bij deze soort werd voor Nederland het eerst beschreven door Van Ooststroom & Reichgelt (1965).

Equisetum variegatum Schleich. ex Web. et Mohr; Veermansplaat, Grevelingen, juli 1981 (P.A. Slim).

OSMUNDACEAE

Osmunda regalis L.; Sas van Gent, terrein glasfabriek, juni 1981 (opg. M.A. Buise & J. van der Kammen). Sinds 1950 was deze varensoort in Zeeland alleen maar bekend van Schouwen en Walcheren. Zie ook de Steltkluut 12 (1), 1982, p. 21.

POLYPODIACEAE

Asplenium trichomanes L.; Oosterhesselen, Dr., kerkhof, op grafsteen, mei 1981 (opg. R. de Leeuw); St. Anna ter Muiden, op muurtje, aug. 1981 (opg. dr. J.H. Willems). Sinds 1950 zijn er van deze verspreid door Nederland voorkomende varen geen vondsten uit N.O.-Nederland bekend; in Zeeland was de soort volgens P. Heukels (in *Menema* c.s., 1983) alleen gevonden op Schouwen en Walcheren en in oostelijk Zeeuwsch-Vlaanderen.

Athyrium filix-femina (L.) Roth; Wieringermeer, bij Dijkgatsbos, tussen basaltblokken, aug. 1980 (opg. J. Brinkman & H.N. Leys). Deze op de hogere zandgronden algemene varen was in Noord-Holland benoorden het IJ niet eerder gevonden.

Phyllitis scolopendrium (L.) Newm.; Tiengemeten, Z.-dijk, op basaltglooiing, febr. 1981 (opg. P.J. Keizer).

Polystichum aculeatum (L.) Roth subsp. *aculeatum*; Oostvoorne, Overbosch, 1981 (opg. C. Sipkes); Tiengemeten, Z.-dijk, op basaltglooiing, febr. 1981 (P.J. Keizer); Den Osse, tussen Scharendijke en Brouwershaven, op basaltglooiing, aug. 1981 (O. van Hest).

Pteridium aquilinum (L.) Kuhn; Muiden, bos bij kruitfabriek, juni 1981 (opg. J. Frencken, J.J. Morriën & prof. dr. A.S. Troelstra). In het Hafdistrict komt deze algemene varensoort van de hoge zandgronden zeldzaam voor.

Thelypteris dryopteris (L.) Slosson; N. van Oostmahorn, Fr., voormalige zeedijk, op basaltglooiing, aug. 1981 (A.M. Brand); id., sept. 1981 (opg. Y.A. van Wieren); N.O. van Engwierum, Fr., voormalige zeedijk, op basaltglooiing, aug. 1981 (opg. id.); N. van Workum, Fr., voormalige zeedijk, op basaltglooiing, okt. 1981 (opg. id.).

Thelypteris limbosperma (All.) H.P. Fuchs; O. van Bakkeveen, aan bospad, sept. 1981 (opg. Y.A. van Wieren); Veenhuizen, Dr., Bankenbosch, okt. 1981 (J. Oosterloo); Hardenberg, Ov., aan greppel, zomer 1981 (opg. H.G.A. Reimerink).

Thelypteris phegopteris (L.) Slosson; N.O. van Oldenzaal, Egberia, langs greppel in loofbos, één plek van 3 m² met ca. 250 veren, okt. 1981 (St. & W.).

ANGIOSPERMAE

ALISMATACEAE

Alisma gramineum Lej.; Hengelo, Geld., bij Vogelzang, in beek, juli 1981 (Do.). Buiten het Fluviatiele en het Hafdistrict komt deze soort volgens C.L. Plate (in Mennema c.s., 1983) zeer zeldzaam voor.

Echinodorus ranunculoides (L.) Engelm. ex Aschrs.; Doetinchem, aan beek bij IJzevoorde, aug. 1981 (Do.). Deze vrij zeldzame soort is volgens C.L. Plate (in Mennema c.s., 1983) in de Achterhoek sterk achteruit gegaan.

AMARANTHACEAE

Amaranthus albus L.; Goes-Noord, aug. 1981 (Jo.); Hoedekenskerke, spooreplacement, aug. 1981 (id.). Deze oorspronkelijk adventieve soort is ter plaatse mogelijk ingeburgerd.

ARACEAE

Arum maculatum L.; Wieringermeer, Robbenoord, juni 1981 (opg. H.N. Leys & J. Vrieling). Een opmerkelijke vondst van deze in het Krijt- en Lössdistrict en het oostelijke deel van het Fluviatiele district inheemse soort, die daarbuiten vooral in stinsemilieus wordt aangetroffen.

BORAGINACEAE

Buglossoides arvensis (L.) J.M. Johnston; Stompetoren, Schermer, langs de Noordervaart, juni 1981 (A.). Buiten Zuid-Limburg, het Fluviatiele en het Duindistrict is deze ook adventief voorkomende soort zeer zeldzaam.

Cynoglossum officinale L., met nagenoeg kale vruchtjes; Wassenaar, Meijndel, op duinhelling, juni 1978 (dr. J.J.M. van Alphen & J. Mennema).

Myosotis stricta Link ex R. et Sch.; Terborg, op zandig zavelig graanland lang Seesinkbeek, mei 1981 (So.); Bemelerberg, W. van Molenweg, in zeer ijle grasmat, juni 1981 (J. Cortenraad & W.). Nieuwe vondsten van deze volgens Weeda (1980) slecht gekende, zeldzame vergeet-mij-niet.

CAMPANULACEAE

Campanula rotundifolia L.; Brouwersdam, tussen Goeree en Schouwen, juli 1981 (opg. G.J.C. Buth). Deze elders vrij algemene soort is in Zeeland zeldzaam.

CARYOPHYLLACEAE

Herniaria glabra L.; Purmerend, station, juli 1981 (W.); Blaricum, Crailose weg, wegbem, zomer 1981 (opg. Milieu-inventarisatie Noord-Holland); Bussum, waterwingebied, zomer 1981 (opg. id.). Buiten de zandige rivieroeveren van het Fluviatiele district komt deze soort zeldzaam voor in Nederland.

Melandrium rubrum (Weig.) Garcke, met groene bloemen; Havikerwaard, gem. Rheden, op oude rivierklei, juni 1981 (G.J. van den Berg).

Scleranthus polycarpus L.; Diffelen, gem. Hardenberg, langs Overijsselse Vecht, schraal grasland, aug. 1981 (ir. J. Bokdam); Lemele, Ov., oude zandhoop, juli 1980 (dr. R. van der Meijden).

Spergularia marina (L.) Griseb.; tussen Rijssen en Enter, in berm van provinciale weg, nov. 1981 (opg. St.); Z. van Rijssen, parkeerplaats De Hoch, in berm, nov. 1981 (opg. id.). Nieuwe vondsten van dit 'pekeladventief'.

CELASTRACEAE

Euonymus europaeus L.; Oosterwolde, Fr., in boswal, juni 1981 (opg. O. Hoekstra & v.d.P.). Deze soort is in Friesland nog nauwelijks in het wild aangetroffen.

CHENOPODIACEAE

Chenopodium glaucum L.; Dedemsvaart, aan rand van tuin, okt. 1981 (W.); Enschede, haven, tussen straatstenen, sept. 1981 (opg. St.). Deze in het westen van ons land vrij algemene soort is beoosten de IJssel zeer zeldzaam.

Corispermum leptopterum (Aschrs.) Ilijin; Drachten, rangeerterrein, 1981 (opg. H. Fokkema). De tweede vondst in Friesland van deze in het duin- en rivierengebied vrij algemene soort.

COMPOSITAE

Antennaria dioica (L.) Gaertn.; Veerse Meer, Schotsman, april 1981 (opg. A. Smit). De eerste vondst in Zeeland van deze volgens P. Heukels (in Mennema c.s., 1983) op de hoge zandgronden en in de duinen sterk achteruitgegangene soort.

Aster lanceolatus Willd.; de opgave van de tweede vondst langs de IJsselmeerkust van Friesland bij Laaksum in Gorteria 10 (11/12), 1981, p. 193 berust op een vergissing: aldaar werd waargenomen *Solidago gigantea* Ait.

Crepis biennis L.; Texel, nieuwe Deltadijk achter Oosterend, juli 1981 (opg. W. Eelman). Deze vondst is nog niet opgenomen in het nieuwe overzicht van de Flora van de Waddeneilanden (Mennema & Weeda, 1982).

Doronicum pardalianches L.; Elsloo, L., hellingbos, mei 1981 (opg. J. de Bruijn).

Gnaphalium luteo-album L.; Schiermonnikoog, sept. 1981 (opg. O. Hoekstra, v.d.P. & S. Wierstra); Lauwerszeepolder, Marnewaard, juli 1981 (opg. P. Bremer); id., aug. 1981 (opg. S. Wierstra); N.W. van Roden, Dr., op walletje, zomer 1981 (opg. E. Takman). Van de Waddeneilanden was deze vooral in het duingebied vrij algemene, maar in het noordoosten van ons land zeer zeldzame soort slechts bekend van Texel, Vlieland en Ameland (Mennema & Weeda, 1982).

Hieracium caespitosum Dum. × *H. pilosella* L. (*H.* × *flagellare* Willd.); Venlo, Jammerdaalse heide, juni 1981 (v.d.H.).

Hieracium murorum L.; Zuidelijk Flevoland, Pampushaven, beschoeiing, juni 1981 (opg. prof. dr. A.S. Troelstra). Buiten Zuid-Limburg en het Subcentreuropese district is deze soort zeer zeldzaam.

Hieracium peleterianum Méral × *H. pilosella* L. (*H.* × *longisquamum* Peter); Terschelling, N. van Formerum, in bos, 1981 (prof. dr. T. W.J. Gadella). Zie ook Gorteria 10 (7), 1981, p. 120.

Hieracium sabaudum L.; Nieuwerkerk, Z.-H., O. van station, op talud spoordijk, veel, aug. 1981 (v.d.H.); Hoedekenskerke, Zeel., spoorlijn, langs slootkant, sept. 1981 (C. Jacobusse). In het westen van ons land komt deze in het oosten algemene soort zeldzaam voor; in Zeeland was zij nog niet eerder aangetroffen.

Leontodon hispidus L.; 's-Gravenpolder, Zeel., berm bij nieuw viaduct, juni 1981 (opg.

- C. Jacobusse & Jo.). Een vondst in Zeeland van deze buiten het Krijt-, Löss- en het oostelijke deel van het Fluviatiele district zeldzame soort.
- Picris echioides* L.; Limmen, N.-H., op volkstuincomplex, sept. 1981 (A.); Z. van Klein Cannenburgh, tussen Vaassen en Apeldoorn, in wegberm, okt. 1981 (W.); tussen Naarden en Huizen, in wegberm, zomer 1981 (opg. Milieu-inventarisatie Noord-Holland); Weert, De Krang, met graanafval?, aug. 1981 (opg. v.d.H.). Buiten het Zeeuwse en thans ook het rivierengebied komt deze soort zeldzaam voor.
- Picris hieracioides* L.; Terschelling, bij Striep, op dijk, 1981 (opg. dr. G. Visser). Zie ook Rinkelbollen 1981/3, p. 2; deze soort, die niet van Terschelling wordt vermeld door Gremmen & Kremers (1971), is aldaar na ruim veertig jaar teruggevonden.
- Senecio fluviatilis* Wallr.; Rockanje, Schapengorsdijk, aan slootkant, sept. 1979 (opg. D.W. Wolfskeel). Een nogal westelijke vindplaats van deze in het rivierengebied vrij zeldzame soort.
- Senecio fuchsii* Gmel.; Loenen, Geld., Molenallee, langs weg, aug. 1981 (opg. J. Fren-trop & So.); Bergher Bos, bij Zeddum, droge zandgrond, juni 1981 (W. Anema); id., juli 1981 (So.); Zundertse Moer, N.-Br., langs bospad, herfst 1980 (opg. P.J. Keizer). Diverse vondsten van deze buiten Zuid-Limburg zeer zeldzame soort.
- Senecio inaequidens* DC.; Haarlem, W. van station, spooreplacement, aug. 1981 (W.). Volgens de vinder aangevoerd met de trein uit Zuid-Limburg, waar deze neofiet algemeen voorkomt (Adema & Mennema, 1978).
- Senecio vulgaris* L. f. *radiatus* Hegi; Beverwijk, Breedstraat, tussen straatstenen, april 1981 (A.); Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, juni 1981 (A.).
- Tragopogon porrifolius* L. × *T. pratensis* L.; 's-Gravenmoer, N.-Br., in tuin, tussen de ouders, juli 1981 (C. Buiks); Cuyk, N.-Br., in tuin, in cultuur ontstaan, mei 1981 (prof. dr. V. Westhoff).
- Xanthium orientale* L. var. *albinum* (Widder) Adema et M.T. Jansen; Brummen, bij Cortenoever, langs de IJssel, zomer 1981 (opg. ir. K. Reinink). In het Fluviatiele district is deze soort vooral langs de Waal ingeburgerd (Adema & Jansen, 1979).

CRUCIFERAE

- Cardamine amara* L.; Workumerwaard, Fr., op extensief begraasde weide, juli 1981 (opg. J. Dienders); Zuidelijk Flevoland, Voorlanden, strandoever, juni 1981 (opg. A. Smit). Deze nogal verspreid voorkomende en plaatselijk algemene soort was in het IJsselmeergebied tot nu toe alleen bekend van Tacozijsl (Van der Ploeg, 1977) en van de IJsseldelta.
- Erucastrum gallicum* (Willd.) O.E. Schulz; Enschede, haven, tussen straatstenen, sept. 1981 (opg. St.); Buitenhuizen, N.-H., parkeerterrein pontveer Noordzeekanaal, sept. 1980 (opg. J.A. de Kramer). Buiten het Rijn- en aangrenzend Maasgedeelte van het Fluviatiele district komt deze soort soms adventief voor in Nederland.
- Lepidium campestre* (L.) R.Br.; 's-Hertogenbosch, Drongelens kanaal, wegberm, juni 1981 (W.); Schijndel, bij overweg, juni 1981 (W.); id. (J. van de Wijdeven). Nieuwe vondsten in Noord-Brabant, waar deze vrij zeldzame soort van kalk- en kleigrond volgens Cools & Cools (1980) recent niet bekend was.
- Lepidium draba* L.; Heerlen, Beersdal, voormalige zilverzandgroeve, juli 1981 (opg. T. Joosten). In Limburg komt deze in het westen van ons land vrij algemene soort zeldzaam voor.

Lepidium ruderales L.; Hengelo, Ov., in perkje, aug. 1981 (W.). In Twente was deze in de kleistreken plaatselijk algemene soort nog niet gevonden.

Rorippa austriaca (Crantz) Besser; Tzummarum, gem. Barradeel, Fr., langs voormalig goederenspoor, juli 1980 (So.). De eerste vondst in Friesland van deze buiten de grote rivieren zeldzame plant.

CUSCUTACEAE

Cuscuta campestris Yuncker; Voorschoten, in kwekerij, spontaan op *Phytolacca* spec sept. 1981 (opg. dr. J.J.M. van Alphen).

CYPERACEAE

Carex curta Good. × *C. paniculata* L. (*C. × ludibunda* Gay); Hasselt, De Stadsgaten, in een vier jaar geleden gekapt elzenbroekbos, tussen de ouders, juni 1981 (A. Corporaal).

Carex demissa Hornem.; Oostvoornse Meer, vochtige strandvlakte, juli 1981 (opg. A. Smit); Hompelvoet, Grevelingen, vochtige zandbodem, sept. 1981 (opg. id.); Dijkwater, Schouwen-Duiveland, vochtig ruig terrein, juli 1981 (opg. id.). Nieuwe vindplaatsen in het Deltagebied, waar deze elders in Nederland volgens P. Heukels (in Mennema c.s., 1983) sterk achteruitgegane zeggesoort zeldzaam voorkomt.

Carex diandra Schrank × *C. paniculata* L. (*C. × beckmannii* F.W. Schultz); Hasselt, De Stadsgaten, in pas gekapt elzenbroekbos, tussen de ouders, juli 1981 (A. Corporaal).

Carex elongata L.; tussen Makkinga en Tronde, Fr., in elzenberkenbosje, juni 1981 (F. Rudolphy). Deze in het oosten en zuiden van ons land vrij algemene zeggesoort was nog maar eenmaal in Friesland gevonden (Van der Ploeg, 1977).

Carex paniculata L. × *C. remota* L. (*C. × boenninghausiana* Whe.); Staphorst, Wesselslanden, tussen de ouders, juli 1981 (A. Corporaal); Hasselt, De Stadsgaten, juli 1981 (id.).

Carex pulicaris L.; Groote Moost, O. van Nederweert, L., in veenmoeras, juni 1981 (opg. H. van Oeveren). Deze in Nederland vrij zeldzame zegge was nog niet eerder in Midden-Limburg aangetroffen.

Carex remota L.; N. van Oosterwolde, op een drietal plaatsen in grote hoeveelheden, mei-juni 1981 (opg. K. van Dijk & v.d.P.). Deze elders in Nederland vrij algemene zegge is in Friesland slechts gevonden op de Mokkebank bij Laaksum en op Schiermonnikoog (Van der Ploeg, 1977) en onlangs O. van Workum.

Eleocharis quinqueflora (Hartm.) Schwarz; Lauwerszeepolder, juni 1981 (O. Hoekstra & v.d.P.). Buiten het Duin- en het Waddendistrict is deze soort thans zeer zeldzaam.

EUPHORBIACEAE

Euphorbia cyparissias L.; Spier, Dr., W. afrit van viaduct, april 1981 (W.); Arnhem, Koningsheide, adv., 1981 (opg. ir. K. Reinink). Buiten de Kennemerduinen en het oostelijke rivierengebied komt deze soort zeldzaam voor.

Euphorbia lathyris L.; De Steeg, volkstuintcomplex, aug. 1981 (So.); Zelhem, tuinderij nabij kerkhof, mei 1981 (J. Frentrop & So.); Vlissingen, langs spoorweg, mei 1981 (opg. Jo.); Breskens, bij volkstuinten, mei 1981 (opg. id.); Sleeuwijk, N.-Br., W. afslag Merwedeburg, tussen vangrails, mei 1981 (opg. C.D. van Oosten). Deze soort wordt

aangeplant tegen mollen en muizen en zaait zich gemakkelijk uit; zij kan standhouden in moestuinen en in de omgeving daarvan (aanliggende spoorwegterreinen) verwilderen.

Mercurialis annua L.; St. Anna Parochie, Fr., in ruderaal berm, aug. 1981 (So.); Minnertsga, Fr., volkstuintje, zomer 1981 (opg. id.). Deze in het zuiden vrij algemene en in het noorden van ons land zeldzame soort was van Friesland volgens Van der Ploeg (1977) alleen bekend van Stavoren.

Mercurialis perennis L.; St. Oedenrode, N.-Br., bij De Bunders, april 1981 (opg. H. de Koning). Een opgave van een vondst buiten Zuid-Limburg in een uurhok, waarin de soort ook vóór 1950 was waargenomen.

GENTIANACEAE

Blackstonia perfoliata (L.) Huds. subsp. *perfoliata*; tussen IJzendijke en Watervliet, Zeeuwsch-Vlaanderen, in zandige wegberm, zomer 1981 (A.M.M. van Haperen). In Nederland kwam oorspronkelijk alleen voor subsp. *serotina* (Koch ex Rchb.) Vollm.; tot voor kort lag de noordgrens van het continentale areaal van subsp. *perfoliata* in het Belgische duingebied.

GERANIACEAE

Geranium columbinum L.; Heemskerk, Alkmaarseweg, pluimveebedrijf, adv., juli 1981 (A.).

GRAMINEAE

Bromus carinatus Hook. et Arn.; Hengelo, Geld., in wegberm Ruurloseweg, aug. 1981 (Do.); Maartensdijk, U., in wegberm, juli 1981 (Milieukartering Utrecht).

Bromus commutatus Schrad.; Hengelo, Geld., Varsselseweg, in wegberm, juli 1981 (Do.); Polsbroek, U., aan oever van wetering, juli 1980 (Milieukartering Utrecht).

Bromus erectus Huds.; Ovezande, Zeel., Baandijk, dijktaalud, juni 1980 (C. Jacobusse).

Bromus inermis Leyss.; Hoogezand, in wegberm, juli 1981 (opg. P. Bremer); Raalte, in wegberm, juni 1981 (J.J. Kleuver); IJmuiden, Strandweg, ruig terrein, juli 1980 (opg. J.A. de Kramer); Duivendrecht, Weespertrekvaart, in berm, aug. 1981 (Milieu-inventarisatie Noord-Holland); Katwijk, Berkheide, in oevervegetatie van infiltratieplas, juni 1981 (B. Kruijssen).

Helictotrichon pubescens (Huds.) Pilger; Retranchement, Zeeuwsch-Vlaanderen, Zwin, nabij Belgische grens, in slootberm, juni 1981 (opg. W.). Deze elders in het Duin- en Fluviale district vrij algemene grassoort is in Zeeland zeldzaam en was van westelijk Zeeuwsch-Vlaanderen niet bekend.

Koeleria cristata (L.) Pers.; Peperga, gem. Weststellingwerf, Fr., langs spoorbaan, juni 1981 (K. Meijer). In Friesland was deze grassoort alleen van de Waddeneilanden bekend (Van der Ploeg, 1977).

Milium effusum L.; Wieringermeer, Robbenoord, juni 1981 (opg. H.N. Leys & J. Vrieling). Deze in het Krijt- en het Lössdistrict niet zeldzame soort was in Noord-Holland niet eerder benoorden het IJ aangetroffen.

Poa chaixii Vill.; Leuvenheim, tussen Brummen en Dieren, langs bosgracht, aug. 1981 (So.).

JUNCACEAE

- Juncus bulbosus* L.; Z. van Emmeloord, bij rotonde, juni 1981 (opg. P. Bremer). De eerste vondst in de Noordoostpolder.
- Juncus compressus* Jacq.; tussen Meppel en Hogeveen, aan nieuw gegraven sloot langs nieuwe autoweg, sept. 1981 (H. de Boer). In het Drentse district is deze in het Fluviatiele en Duindistrict vrij algemene soort uiterst zeldzaam.
- Juncus filiformis* L.; Het Katlijker Schar, N. van Wollega, 1981 (opg. v.d.P.). Deze in Overijssel en plaatselijk in Drenthe en Noord-Brabant vrij algemene soort, komt volgens Van der Ploeg (1977) in Friesland zeer zeldzaam voor.
- Juncus tenegeia* L.f.; Echt, L., Kranenbroekven, sept. 1981 (P. Verbeek).
- Juncus tenuis* Willd.; Goes, voormalig stationsemplacement, op vochtige plaats, juni 1981 (opg. Jo.). De vestiging in het alluviale deel van Nederland van deze in het diluviale deel algemene soort zet zich voort.

LABIATAE

- Ballota nigra* L. subsp. *foetida* Hayek, met witte bloemen; Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, aug. 1981 (A.).
- Origanum vulgare* L.; Zuidelijk Flevoland, Pampushaven, beschoeiing, juni 1981 (opg. prof. dr. A.S. Troelstra). Buiten Zuid-Limburg en het Fluviatiele district komt deze soort volgens A.J. Quené-Boterenbrood (in Mennema c.s., 1983) zeer zeldzaam voor.
- Prunella vulgaris* L., met witte bloemen; Zoeterwoude-Rijndijk, Z.-H., bij brouwerij, in grazige wegberm, sept. 1981 (dr. P.W. Leenhouts).
- Salvia pratensis* L.; Brouwersdam, tussen Goeree en Schouwen, juni-juli 1981 (opg. G.J.C. Buth). Deze vrij zeldzame soort in het Maas- en Rijngebied schijnt zich de laatste jaren steeds meer in het Deltagebied te vestigen.
- Satureja vulgaris* (L.) Fritsch; Klein Wasmeer, O. van Hilversum, open plek aan bosrand, zomer 1981 (opg. Milieu-inventarisatie Noord-Holland); 's-Gravenpolder, Zeel., talud van nieuw viaduct, juni 1981 (opg. C. Jacobusse). Deze in Zuid-Limburg vrij algemene en daarbuiten zeldzame soort was van het Gooi niet bekend en is sinds 1950 in Zeeland alleen in oostelijk Zeeuwsch-Vlaanderen aangetroffen.
- Scutellaria minor* Huds.; Doetinchem, Slangenburger, aan rand naaldbos, sept. 1981 (Do.).

LILLACEAE

- Maianthemum bifolium* (L.) F.W. Schmidt; Haamstede, in houtwallen en in het slotbos, 1981 (opg. G.J.C. Buth). Zie Sterna 25 (1), 1981, p. 10; na 50 jaar weer teruggevonden op Schouwen, het enige eiland in Zeeland waar deze op de hoge zandgronden vrij algemene soort ooit is aangetroffen.
- Scilla bifolia* L.; Wieringermeer, Robbenoord, juni 1981 (opg. H.N. Leys & J. Vrieling); Wolphaertsdijk, Zeel., beschaduwde dijk, maart 1981 (opg. Jo.).
- Scilla sibirica* Andrews; Ell, gem. Hunsel, L., april 1980 (H. Knibbeler). Buiten het duinen en het rivierengebied van Midden-Nederland komt deze soort zeldzaam voor in tinsemilieus.

LYTHRACEAE

- Peplis portula* L.; Goeree, Middelduinen, zomer 1981 (opg. M. Annema). Een tweede

vondst in het Duindistrict, waar deze vrij zeldzame soort volgens Heukels-Van Ooststroom (1977) zou ontbreken.

ONAGRACEAE

Circaea lutetiana L.; Zwagermieden, Kollumerzwaag, Fr., in verwaarloosd bosje, sept. 1981 (opg. v.d.P.); Wieringermeer, Robbenoord, juni 1981 (opg. H.N. Leys & J. Vrieling); Muiden, terrein bij Kruitfabriek, juni 1981 (opg. J. Frencken, J.J. Morriën & prof. dr. A.S. Troelstra).

Oenothera parviflora L. var. *ammophila* (Focke) Van Ooststr.; O. van Zwarte Haan, Het Bildt, Fr., op nieuwe zeedijk, aug. 1981 (So.). Deze variëteit was in het noorden van ons land alleen van de Waddeneilanden bekend.

ORCHIDACEAE

Orchis morio L.; Wildenborch, Vorden, in tuin, juni 1980 (opg. B.F.M. Wijlens); Dijkwater, Schouwen, sinds 1979 (opg. dr. C.G. van Leeuwen). Volgens E.J. Weeda (in Mennema c.s., 1983) is de Wildenborch thans de enige vindplaats in het oosten des lands, waar deze eertijds vrij algemene, doch thans zeer sterk achteruitgegane graslandsoort kan worden aangetroffen.

OROBANCHACEAE

Orobanche purpurea Jacq.; Alkmaar, stationsterrein, juni 1981 (opg. D.W. Wolfskeel). Buiten het Duin- en het Fluviatiele district wordt deze zeldzame soort volgens E.J. Weeda (in Mennema c.s., 1983) een enkele maal op stationsterreinen gevonden.

PAPAVERACEAE

Fumaria boraei Jord.; Roermond, op het talud van de brug, juni 1981 (opg. H. van Oeveren).

Papaver rhoeas L., met witte bloemen; Diepenveen, Ov., op terras, juni 1981 (A.E. Presser-van den Houten); Rijswijk, N.-Br., op braakliggend land, juni 1981 (A. van Gammeren); Colijnsplaat, Zeel., langs dijk, juni 1981 (E.A. de Winter).

PAPILIONACEAE

Genista pilosa L. var. *sylvatica* Boenningh.; Hattemermark, gem. Hengelo, Geld., in naaldbos, zomer 1981 (Do.).

Genista tinctoria L.; Barchem, Geld., in berm van weg naar Lochem, aug. 1981 (opg. B.F.M. Wijlens & W.); Groenlo, langs voormalige spoorbaan, zomer 1981 (opg. B.N. Blom). In de Achterhoek komt deze op de Waddeneilanden, in Zuid-Limburg en nabij de rivieren zeldzame soort zeer weinig voor.

Medicago minima L.; Retranchement, Zeeuwsch-Vlaanderen, oude wallen, juni 1981 (A. de Meijer).

Ononis spinosa L., met witte bloemen; Voorst, Geld., W. van de IJssel aan de Oude Rijksstraatweg, juli 1981 (T. Riddering).

Sarothamnus scoparius (L.) Wimm. ex Koch; inlagen Ouwkerk, Schouwen, 1981 (opg. G.J.C. Buth). Zie Sterna 25 (1), 1981, p. 3.

Trifolium striatum L.; Z.-zijde Zijperzeedijk, bij 't Zand, gem. Zijpe, zomer 1980 (opg. Milieu-inventarisatie Noord-Holland); W. van Heerhugowaard, langs spoorlijn, juli

1979 (id.); Naarden, bij Fort Ronduit en langs Gooimeer, Zanddijk, juni 1981 (id.). Afwijkende vindplaatsen van deze in de duinen en langs de grote rivieren plaatselijk niet zeldzame soort.

PLANTAGINACEAE

Plantago coronopus L.; Z. van Rijssen, parkeerplaats De Hoch, in wegberm, nov. 1981 (opg. St.). Ook een voorbeeld van een 'pekeladventief'?

PLUMBAGINACEAE

Armeria maritima (Mill.) Willd.; Amersfoort, in middenberm van autosnelweg, juli 1981 (opg. A.P.M. Boede); autosnelweg ter hoogte van Raamsdonksveer, in berm van afrit, juli 1981 (P.A. Slim). Een nieuw voorbeeld van een 'pekeladventief'?

POLYGONACEAE

Rumex maritimus L.; Grevenbicht, L., langs de Maas, op gestort slik, sept. 1981 (opg. J. Cortenraad). De eerste vondst van deze algemene soort in Zuid-Limburg, waar zij volgens Heukels-Van Ooststroom (1977) zou ontbreken.

PORTULACACEAE

Portulaca oleracea L. subsp. *oleracea*; 's-Gravenpolder, Zeel., volkstuintje, adv.?, aug. 1981 (Jo.).

POTAMOGETONACEAE

Potamogeton gramineus L.; Het Zeepe, Schouwen, duinmeertje, aug. 1981 (C. Jacobusse). Deze zeldzame soort was uit het duingebied alleen nog maar bekend van Ameland, Petten en Voorne.

PRIMULACEAE

Anagallis tenella (L.) Murr.; tussen Middelbeers en Oosterbeers, N.-Br., langs kanaal, juni 1981 (opg. C. Sipkes). Volgens Cools & Cools (1980) en E.J. Weeda (in Mennema c.s., 1983) zou deze soort sinds 1961 in Noord-Brabant verdwenen zijn.

Trientalis europaea L.; Witte Veen, bij Buurse, Ov., in naaldbos, aug. 1981 (opg. P.A. Bakker). Deze zeldzame, vooral in Drenthe voorkomende soort is in Twente slechts op enkele plaatsen aangetroffen.

PYROLACEAE

Monotropa hypopithys L. subsp. *hypopithys*; tussen Bussum en Hilversum, Bussumergrintweg, onder beuken, juni 1981 (A. Biegel); id. (opg. J. Frencken).

Pyrola rotundifolia L.; Veerse Meer, Aardbeieneiland, in wilgenstruweel, juni 1981 (opg. A. Smit). Buiten het Wadden- en Duindistrict komt deze soort zeldzaam voor.

RANUNCULACEAE

Ranunculus sardous Crantz; Z. van Hoog-Keppel, Eldrik, IJsselweg, in berm, juli 1981 (So.); Helvoirt, N.-Br., Distelberg, in vochtige hooiweide, veel, juni 1981 (W.). Deze in zilt grasland vrij algemene en in het Fluviatile district en Zuid-Limburg zeldzamere soort werd voor Noord-Brabant niet vermeld door Cools & Cools (1980).

ROSACEAE

Agrimonia procera Wallr.; Het Zeepe, Schouwen, in bosrand, aug. 1981 (C. Jacobusse & Jo.); Dubbroek, bij Maasbree, L., 1980 (opg. J. Hermans).

Amelanchier lamarckii F.G. Schroed.; ten onrechte werd in de vorige lijst [Gorteria 10 (11/12), 1981, p. 202] vermeld dat deze soort voor het eerst op Ameland was gevonden, want zij werd daarvan reeds opgegeven door Van der Ploeg (1977).

RUBIACEAE

Sherardia arvensis L.; Hengelo, Ov., Langelermaatweg, in gazon, sept. 1981 (opg. St.); Doetinchem, nabij De Huet, aan voetpad, massaal, okt. 1981 (Do.). Deze soort komt beoosten de IJssel zeer zeldzaam voor.

SCROPHULARIACEAE

Linaria elatine (L.) Mill.; Alkmaar, stationsterrein, sept. 1981 (opg. D.W. Wolfskeel).

Buiten Zuid-Limburg en het Fluviatiele district komt deze soort zeer zeldzaam voor.

Linaria minor (L.) Desf.; Beilen, station, tussen gruis aan rand van perron, aug. 1981 (W.). Een tweede vondst van deze zuidelijke soort in Drenthe.

Linaria vulgaris L., vergroening; Dirksland, slikken van Flakkee, op grens van schor en slik, okt. 1979 (P.A. Slim).

Mimulus guttatus DC.; Goudswaard, op de Punt van de Korendijkse Slikken, aug. 1981 (opg. H. Piek).

Odontites verna (Bell.) Dum. subsp. *verna*; Millingen aan de Rijn, Hoefsestraat, in graanland, juni 1981 (D. Westra).

Verbascum densiflorum Bertol.; Het Zand bij Varssel, gem. Hengelo, Geld., aan zandpad, talrijk, aug. 1981 (Do.); 's-Gravenpolder, Zeel., stationsterrein, juli 1981 (opg. C. Jacobusse & Jo.). Beoosten de IJssel komt deze in het riviereengebied algemene soort zeer zeldzaam voor; van Zeeland was zij alleen bekend van Walcheren.

Verbascum nigrum L.; O. van Weert; Spaubeek; Rothem; Nuth - Hoensbroek; Hoensbroek - Heerlen; Schin op Geul; alle langs spoorwegen, juli 1981 (opg. v.d.H., W.J. Holverda, C.L. Plate & W.). Diverse vondsten uit het Lössdistrict in Zuid-Limburg, waar de soort volgens Heukels-Van Ooststroom (1977) alleen zou voorkomen in het Krijt- en het Fluviatiele district.

Veronica peregrina L.; Steenwijk, station, massaal, mei 1981 (K. Meijer).

SOLANACEAE

Solanum dulcamara L., met witte bloemen; Kop van Pannerden, op basaltglooiing, juli 1981 (G.J. van Wieringen).

Solanum nigrum L. subsp. *schultesii* (Opiz) Wessely; Maastricht, Onze Lieve Vrouweval, sept. 1979 (W.).

SPARGANIACEAE

Sparganium erectum L. subsp. *neglectum* (Beeby) Sch. et Thell.; Kamerik, langs oever van brede sloot, juli 1981 (Milieukartering Utrecht).

UMBELLIFERAE

Apium inundatum (L.) Rchb. f.; Haaksbergen, Lankheet, in greppel, juni 1981 (St. & W.).

- Chaerophyllum temulum* L.; Terschelling, Doodemanskisten, 1981 (opg. dr. G. Visser). Van de Waddeneilanden was deze soort alleen bekend van Texel (Mennema & Weeda, 1982).
- Hydrocotyle vulgaris* L.; Z. van Emmeloord, bij rotonde, juni 1981 (opg. P. Bremer). De eerste vondst in de Noordoostpolder.
- Pimpinella saxifraga* L.; Terschelling, Boschplaat, op twee plaatsen op de stuifdijk, nov. 1981 (opg. dr. G. Visser). De eerste vondst op de Nederlandse Waddeneilanden van deze soort (Mennema & Weeda, 1982).
- Silaum silaus* (L.) Sch. et Thell.; Voorst, Geld., dijk bij Houtwalstraat, juni 1980 (opg. dr. R. van der Meijden).

URTICACEAE

- Parietaria judaica* L.; Havikerwaard, gem. Rheden, bij steenfabriek, tussen keien, aug. 1981 (So.).
- Parietaria officinalis* L.; Delft, bij het Laboratorium voor Microbiologie, verwilderd uit achterliggende hortus?, juni 1977 (v.d.H.).

VERBENACEAE

- Verbena officinalis* L.; N. van De Steeg, in verlaten zandgroeve, aug. 1981 (So.); Schoorl, stationsweg, sept. 1981 (opg. D.W. Wolfskeel). In het IJssel- en in het duingebied komt deze in het overige rivierengebied zeldzame soort heel weinig voor.

Literatuur

- Adema, F. & M.T. Jansen, 1979. *Xanthium* L. in Nederland. *Gorteria* 9 (9), p. 300-305.
- Adema, F. & J. Mennema, 1978. *Senecio inaequidens* DC., een nieuwe Zuidlimburgse plant. *Gorteria* 9 (4), p. 111-116.
- Cools, J. & T. Cools, 1980. De flora van Midden-Brabant e.o. 1970-1980. Tilburg.
- Gremmen, N.J.M. & J.W.P.M. Kremers, 1971. De flora van de Nederlandse, Duitse en Deense Waddeneilanden. Nijmegen.
- Heukels-Van Ooststroom, 1977. Flora van Nederland, 19e druk. Groningen.
- Mennema, J., A.J. Quené-Boterenbrood & C.L. Plate, 1983. Atlas van de Nederlandse Flora 2 (in voorbereiding).
- Mennema, J. & E.J. Weeda, 1982. Flora, in Flora and vegetation of the Wadden Sea area (ter perse).
- Ooststroom, S.J. van & Th.J. Reichgelt, 1965. Klemdraai bij *Equisetum arvense* L. *Gorteria* 2 (11), p. 147-148.
- Ploeg, D.T.E. van der, 1977. Atlas fan de floara fan Fryslân. Leeuwarden.
- Weeda, E.J., 1980. Een miskend vergeet-mij-nietje: *Myosotis stricta* Link ex R. et Sch. *Gorteria* 10 (1), p. 2-8.

B. Adventieve soorten

ANGIOSPERMAE

AMARANTHACEAE

- Amaranthus hybridus* L.; Leiden, Lage Rijndijk, sept. 1981 (dr. P.W. Leenhouts).
Amaranthus paniculatus L.; Maarssenbroek, aug. 1981 (L. van Raamsdonk).
Amaranthus standleyanus Parodi ex Covas; Goes, sept. 1981 (Jo.).

BORAGINACEAE

- Echium lycopsis* L.; Assen, onbebouwd terrein, juli 1981 (opg. D.W. Wolfskeel).

CANNABACEAE

- Cannabis sativa* L.; Goes-Noord, in ruigte, aangevoerd met vogelzaad?, sept. 1981 (opg. Jo.); Heerlen, voormalige zilverzandgroeve bij Beersdal, juli 1981 (opg. T. Joosten).

CARYOPHYLLACEAE

- Gypsophila elegans* Bieb.; Zaandam, station, juli 1981 (W.).
Gypsophila paniculata L.; Middelburg, spoordijk industrieterrein, juli 1981 (Jo.).

CHENOPODIACEAE

- Chenopodium carinatum* R. Br.; Overveen, Koningshof, langs koolaspad door de duinen, sept. 1981 (J.A. de Kramer).
Emex spinosa (L.) Campd.; Amersfoort, Grote Koppel, haventerrein, okt. 1981 (J.W. van Vliet).
Kochia scoparia (L.) Schrad. subsp. *densiflora* (Turcz. ex Moq.) Aellen; Amersfoort, Grote Koppel, haventerrein, okt. 1981 (J.W. van Vliet); id., industrieterrein, sept. 1981 (M. Erkelens & V. van Laar); Driehuis-Westerveld, bij station, nov. 1981 (A.).

COMPOSITAE

- Artemisia biennis* Willd.; Tienhoven, Z.-H., langs ruilverkavelingsweg, sept. 1981 (W. Jongejan).
Carduus pycnocephalus L.; tussen Oost-Knollendam en Wormerveer, vuilnisstortplaats langs de Zaan, juni 1981 (A.).
Carthamus tinctorius L.; W. van Goes, langs weg, aug. 1981 (opg. Jo. & A. Ovaa); tussen Draaibrug en Aardenburg, langs weg, sept. 1981 (opg. id.).
Centaurea montana L.; Middelburg, industrieterrein, juni 1981 (opg. Jo.); bij Terschuren, gem. Nuth, L., langs de Schuureikenweg, braakliggend terrein, juli 1981 (opg. T. Joosten).
Cirsium arvense (L.) Scop. cf. var. *incanum* (Fischer) Ledeb.; Steenwijk, station, in spoorberm, juni 1981 (K. Meijer).
Cirsium arvense (L.) Scop. var. *mite* Wimm. et Grab.; Krommenie-Assendelft, station, juli 1981 (A.).
Crepis setosa Hall. f.; Barradeel, Fr., langs landwegen, juli 1980 (So.); tussen Nummer Een en Hoofdplaat, Zeel., in wegberm, juli 1981 (Jo.); de vondst te Rijswijk, juni 1973, vermeld in Gorteria 7, 1974, p. 76, bleek betrekking te hebben op *C. biennis* L.

Guizotia abyssinica (L.f.) Cass.; Goes-Noord, aug. 1981 (Jo.).

Iva xanthiifolia (Fresen.) Nutt.; Spaarndam, opgespoten terrein bij station, aug. 1981 (A.); Goes-Noord, sept. 1981 (Jo.).

CRUCIFERAE

Barbarea intermedia Bor.; Zoetermeer, Landscheiding, in wegbermen, mei en aug. 1981 (v.d.H.). Zie *Gorteria* 11 (2), 1982, p. 36.

Cardamine bulbifera (L.) Crantz; Wieringermeer, Robbenaard, juni 1981 (opg. H.N. Leys & J. Vrieling). Deze Middeneuropese soort was niet eerder in Nederland gevonden.

Lepidium heterophyllum Sm.; nabij 's-Hertogenbosch, N.-zijde Drongelens Kanaal, juni 1981 (W.).

Lepidium sativum L.; Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, juni 1981 (A.).

Malcolmia maritima (L.) R. Br.; Doetinchem, langs nieuwe weg, op geluidswal, okt. 1981 (opg. Do.); Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, juni 1981 (A.).

Matthiola cf. *longipetala* (Vent.) DC.; Waddinxveen, wegberm tussen autoweg en parallelweg, juli 1981 (M. Oldenburger).

CUCURBITACEAE

Citrullus lanatus (Thunb.) Matsum. et Nakai; Leerdam, station, rangeerterrein, aug. 1981 (Milieukartering Utrecht).

CYPERACEAE

Carex paniculata L. subsp. *lusitanica* (Schkur) Maire; Zwarte Water bij Zwartsluis, in aangeplant bosje, juli 1981 (A. Corporaal). Deze ondersoort komt oorspronkelijk uit Noordwest-Afrika en het westelijke deel van het Iberisch schiereiland.

Carex vulpinoidea Michx.; tussen Oost-Knollendam en Wormerveer, vuilnisstortplaats langs de Zaan, juni 1981 (A.).

GERANIACEAE

Erodium botrys (Cav.) Bertol.; Z. van Eijnsden, Maasoever, aug. 1981 (opg. E. Blink). Zie *Natuurh. Maandbl.* 70 (11), 1981, p. 194.

GRAMINEAE

Avena sterilis L.; Leeuwarden, industrieterrein Schenkenschans, juni 1981 (v.d.P.). Zie ook *Vanellus* 35 (3), 1982, p. 72.

Beckmannia syzigachne (Steud.) Fern.; tussen Oost-Knollendam en Wormerveer, vuilnisstortplaats langs de Zaan, juni 1981 (A.); Wassenaar, Meijndel, Kijfhoeksprang, juli 1981 (F. van der Meulen).

Bromus macrostachys Desf.; Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, aug. 1981 (A.); Heerlen, braakliggend terrein, juli 1981 (T. Joosten).

Bromus rubens L.; Amersfoort, Grote Koppel, braakliggend terrein, okt. 1981 (J.W. van Vliet).

Bromus unioloides H.B.K.; tussen Neerrijnen en Opijnen, bij steenfabriek, aug. 1981 (Unio).

Eragrostis megastachya (Koel.) Link; langs weg Middelburg-Veere, tussen straatstenen,

sept. 1981 (opg. Jo.).

Hordeum jubatum L.; Lelystad, dierenpark, aan (gegraven) vijver, juli 1981 (R. Horreüs de Haas); Doetinchem, nabij Slangenburg, pas ingezaaid talud van autosnelweg in aanleg, aug. 1981 (Do.); weg van Hollandse brug naar Almere, terzijde van het fietspad, aug. 1981 (opg. prof. dr. A.S. Troelstra).

Koeleria phleoides (Vill.) Pers.; Leiden, Merenwijk, Westlanderwerf, met vakantiegan- gers meegekomen?, aug. 1981 (opg. dr. R. van der Meijden); Voorschoten, Veurse- weg, achter benzinepomp, juni 1981 (H.C. Greven).

Setaria italica (L.) P.B.: Doetinchem, nabij De Huet, aan voetpad, okt. 1981 (Do.): Mijnsheerenland, wegberm, aug. 1981 (opg. St.).

Sorghum vulgare Pers.; Haarlem, Nieuwe Gracht, sept. 1981 (dr. P.W. Leenhouts).

LABIATAE

Ballota nigra L. subsp. *nigra*; Gennep, L., terrein van moutfabriek, juli 1981 (v.d.H.).

Dracocephalum parviflorum Nutt.; tussen Oost-Knollendam en Wormerveer, vuilnis- stortplaats langs de Zaan, juni 1981 (A.).

Satureja calamintha (L.) Scheele subsp. *glandulosa* (Req.) Gams; Simpelveld, spooem- placement, aug. 1981 (A. Koster); id., sept. 1981 (opg. Plantenstudiegroep Natuurh. Gen. Limburg). Deze voor ons land nieuwe ondersoort komt oorspronkelijk uit Zuid- en West-Europa.

Stachys germanica L.; Doetinchem, De Huet, aan Wijnbergse Loopgraaf, sept. 1981 (opg. Do.).

LOBELIACEAE

Lobelia inflata L.; Veenhuizen, Dr., Bankenbosch, bij Fochteloërveen, okt. 1981 (J. Oosterloo).

MALVACEAE

Anoda cristata (L.) Schldl.; Zaandam, vuilnisstortplaats, juli 1970 (A.).

Hibiscus trionum L.; Culemborg, Het Jach, pas ingezaaid gazon, juli 1981 (opg. Mi- lieuartering Utrecht); Vlissingen, ruigte Spuikom, sept. 1981 (opg. Jo.).

Modiola caroliniana Don.; Heemskerk, kinderboerderij, bij vogelhok, aug. 1981 (A.).

PAPILIONACEAE

Lathyrus aphaca L.; Heemskerk, Alkmaarseweg, bij pluimveebedrijf, juli 1981 (A.); tus- sen Oost-Knollendam en Wormerveer, vuilnisstortplaats langs de Zaan, juni 1981 (A.).

Lathyrus hirsutus L.; Schagen, ten O. van de S3 en ten Z. van de Zuiderweg, juni 1981 (opg. D.W. Wolfskeel).

Medicago aculeata Gaertn.; Westzaan, terrein Molenaars kindermeelfabriek, aug. 1980 (A.).

Medicago polymorpha L. var. *vulgaris* (Benth.) Shinnery; West-Knollendam, veevoeder- fabriek De Vrede, mei 1980 (A.).

Medicago scutellata (L.) Mill.; Westzaan, terrein Molenaars kindermeelfabriek, aug. 1980 (A.).

Medicago tornata (L.) Mill.; Westzaan, terrein Molenaars kindermeelfabriek, aug. 1980 (A.).

Ononis alopecuroides L.; Heemskerk, kinderboerderij, bij volière, sept. 1981 (A.).
Trifolium diffusum (L.) Parl.; Kwistenburg, gem. 's-Gravenpolder, Zeel., juli 1981 (Jo.).
Trigonella corniculata L.; Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, aug. 1981 (A.).
Trigonella foenum-graecum L.; Heemskerk, Alkmaarseweg, bij pluimveebedrijf, juli 1981 (A.); IJmuiden, station, aug. 1981 (A.).
Vicia lutea L.; Krommenie, vuilnisstortplaats, juli 1981 (A.); Goes - 's-Gravenpolder, wegberm provinciale weg, juni 1981 (opg. C. Jacobusse).
Vicia narbonensis L.; Krommenie, vuilnisstortplaats, juli 1981 (A.).

POLYGONACEAE

Polygonum cilinode Michx.; Doorn, Gimbornpark, in aanplant, juli 1981 (opg. J.R. Marquart).

RANUNCULACEAE

Nigella damascena L.; Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, juni 1981 (A.).

ROSACEAE

Duchesnea indica (Andr.) Focke; Arnemuiden, station, onder struikgewas, juni 1981 (opg. C. Jacobusse & A. Ovaa); 's-Gravenpolder, station, juni 1981 (opg. id.).
Geum montanum L.; abusievelijk werd deze soort in de vorige lijst (Gorteria 10, 1981, p. 209) opgegeven van Middelburg; deze vondst had betrekking op *G. urbanum* L.

RUBIACEAE

Asperula arvensis L.; Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, aug. 1981 (A.).

SCROPHULARIACEAE

Linaria incarnata (Vent.) Spreng.; Doetinchem, De Huet, wegrand, okt. 1981 (Do.).
Linaria repens (L.) Mill.; Zoetermeer, kruising van spoorlijn en Landscheiding, mei 1981 (v.d.H.); Goes, station, juni 1981 (Jo.).
Verbascum speciosum Schrad.; Bentveld, Doktersdrift, op duinhellingen, talrijk, juli 1981 (J. Mourik Sr. & W.). Deze soort is oorspronkelijk afkomstig uit Zuidoost-Europa en Klein-Azië.

SOLANACEAE

Datura ferox L.; Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, aug. 1981 (A.).
Nicandra physalodes (L.) Gaertn.; Alkmaar, Drechterwaard, okt. 1981 (opg. D.W. Wolfskeel); Maastricht, Franciscus Romanusweg, bij bouwbedrijf, op braakliggend terrein, aug. 1981 (opg. J. Cortenraad); Maastricht, in tuin, zomer 1981 (opg. J. Heerens Thijssen). Zie ook Natuurh. Maandbl. 71 (2), 1982, p. 39.
Physalis peruviana L.; Pannerdense Kop, aug. 1981 (T. Riddering).
Solanum sisymbriifolium Lamk.; Vasse, gem. Tubbergen, Ov., zomer 1980, (E. Dijkstra).

UMBELLIFERAE

Bupleurum lancifolium Hornem.; Heemskerk, terrein pluimveebedrijf, met vogelzaad, juli 1981 (A.).

Meum athamanticum Jacq.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, juni 1966 (A.). De vondst van deze soort in 1979 op De Koningsheide bij Arnhem (Gorteria 9, 1979, p. 370) blijkt dus niet de eerste in Nederland te zijn.

C. Verwilderde soorten

PTERIDOPHYTA

POLYPODIACEAE

Cyrtomium falcatum (L.f.) Presl; Vlissingen, kademuur, mei 1981 (opg. T. de Kogel).

ANGIOSPERMAE

AMARANTHACEAE

Amaranthus caudatus L.; Doetinchem, wegberm bij De Huet, sept. 1981 (Do.); Maarssenbroek, bij bloemenwinkel, aug. 1981 (opg. L. van Raamsdonk).

BUDDLEJACEAE

Buddleja davidii Franch.; Winterswijk, station, tussen spoorrails, aug. 1981 (opg. W.); Veere, stoeprand; Krabbendijke, station; Hoek, tussen straatstenen; Bergen op Zoom, station, alle zomer 1981 (opg. Jo.); Maastricht, station, tussen spoorrails, sept. 1981 (W.); Heerlen, braakliggende terreinen, juli 1981 (opg. T. Joosten).

CAMPANULACEAE

Campanula garganica Ten.; Driesum, gem. Dantumadeel, Fr., Rinsma State, op verwaarloosde muur, zomer 1981 (opg. O. Hoekstra & v.d.P.). De eerste verwildering in ons land van deze Mediterrane rotsplant.

CARYOPHYLLACEAE

Lychnis coronaria (L.) Desrouss.; Wieringermeer, Robbenoord, juni 1981 (opg. H.N. Leys & J. Vrielink); Vlissingen, ruigte, juni 1981 (opg. Jo.).
Silene coeli-rosa (L.) A. Br.; Doetinchem, nabij Slangenburg, langs talud nieuwe autoweg, sept. 1981 (Do.); Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, juli 1981 (A.).

COMPOSITAE

Aster laevis L. × *A. novi-belgii* L. (*A. × versicolor* Willd.); Vethuizen, gem. Bergh, Geld., oeverzone van oude ontgrondingsplas, okt. 1980 (So.).
Brachycome iberidifolia Benth.; Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, juni 1981 (A.).
Chrysanthemum paludosum Poir.; Doetinchem, nabij Slangenburg, sept. 1981 (Do.).
Chrysanthemum serotinum L.; tussen Muiden en Diemen, op buitendijkse zandplaat, mei 1981 (Unio); id., juli en sept. 1981 (J.J. Morriën & W.); id., sept. 1981 (prof. dr. A.S. Troelstra).
Echinops commutatus Juratzka; Nieuw-Lotbroek, gem. Nuth, L., Overbroekerstraat, juli 1981 (opg. T. Joosten).
Gaillardia pulchella Foug.; Goes-Noord, aug. 1981 (Jo.).
Rudbeckia serotina Nutt.; Beverwijk, vuilnisstortplaats, sept. 1981 (A.); Heerlerheide, L., tussen Vrieheide en Heksenberg, voormalige zilverzandgroeve, juli 1981 (opg. T. Joosten); Heerlen, bij Beersdal, braakliggend terreintje langs voormalige mijnspoorweg, juli 1981 (opg. id.); Heerlen, bij Heksenberg, voormalige mijnspoorweg, aug. 1981, (opg. id.).
Scorzonera hispanica L.; Hoensbroek, spoorlijn, juli 1981 (opg. v.d.H., W.J. Holverda, C.L. Plate & W.).

Silybum marianum (L.) Gaertn.; Krommenie, vuilnisstortplaats, juli 1981 (A.); Schijndel, op spoordijk, droge grond met veel steen en puin, juni 1981 (opg. J. van de Wijdeven).
Tanacetum corymbosum (L.) Schultz-Bip.; Westervoort, op spoordijk, juni 1981 (A. Koster). De eerste verwildering van deze uit Centraal- en Zuid-Europa en Klein-Azië afkomstige tuinplant.

CRASSULACEAE

Sedum spurium Bieb.; Yerseke Moer, in met dakpannen afgezette slootkant, sept. 1981 (opg. C. Jacobusse); Hoensbroek, spoorwegemplacement, juli 1981 (opg. T. Joosten).

CRUCIFERAE

Hesperis matronalis L.; Vlissingen, op diverse plaatsen, juni 1981 (opg. Jo.).
Lobularia maritima (L.) Desv.; Lauwerszeepolder, Marnewaard, op mosselbankjes, 1977 (opg. dr. W. Joenje); Oost-Souburg, tussen straatstenen, nov. 1981 (opg. Jo.); Krabbendijke, station, tussen perrontegels, juli 1981 (opg. id.).

GERANIACEAE

Geranium endressii Gay; Hengelo, Geld., Venneweg, aan bosrand, mei 1981 (Do.).

GRAMINEAE

Briza maxima L.; Nijmegen, Groesbeekseweg, spontaan in tuin, juni 1981 (opg. G.J. van Wieringen).
Festuca glauca Lamk.; Hengelo, Geld., in zandige berm, juli 1981 (Do.).

LABIATAE

Hyssopus officinalis L.; Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, aug. 1981 (A.).
Majorana hortensis Moench; Beverwijk, vuilnisstortplaats, sept. 1981 (A.). De eerste verwildering van dit moeskruid uit Noord-Afrika en Zuidwest-Azië.
Melissa officinalis L.; Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, aug. 1981 (A.).
Mentha spicata L.; Doetinchem, park Overstegen, aan wegrand, aug. 1981 (Do.).
Satureja grandiflora (L.) Scheele; Stokkum, L., in wegberm, juli 1981 (J.J. Morriën). Deze soort is oorspronkelijk afkomstig uit de Alpen en het Mediterrane gebied.

PAPILIONACEAE

Ornithopus sativus Brot.; Noordoostpolder, Kuinderbos, zanderig bospad, aug. 1981 (opg. P. Bremer).

LILIACEAE

Allium paradoxum (Bieb.) G. Don; Alkmaarderhout, in iepenbosje, mei 1981 (J. Cevat & W.). Volgens Weeda (1979) dient de soort voor wat betreft twee vindplaatsen in Nederland als ingeburgerd te worden beschouwd.
Muscari latifolium Kirk; Heemstede, Manpadslaan, verspreid aan slootkanten, april 1981 (J.J. Morriën). De eerste verwildering van dit uit Klein-Azië afkomstige bolgewas.
Puschkinia scilloides Adams; Ell, gem. Hunsel, L., bij de kerk, april 1981 (H. Knibbeler).
Ruscus hypophyllum L.; Vrouwenpolder, Zeel., in duinpan, herfst 1981 (W. Geldof). Deze soort is oorspronkelijk afkomstig uit Zuidwest-Europa en Noordwest-Afrika.
Triteleia laxa Benth.; Heemskerk, Jan Lighthartstraat, in wegberm, juni 1981 (A.).

MALVACEAE

Malope trifida Cav.; Doetinchem-Wehl, op geluidswal langs nieuwe weg, okt. 1981 (Do.).

POLEMONIACEAE

Gilia achilleaefolia Benth.; Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, juli 1981 (A.).

Gilia capitata Dougl.; Doetinchem, bij De Huet, aan voetpad, okt. 1981 (Do.); Spaarnwoude, vuilnisstortplaats, juni 1981 (A.).

PRIMULACEAE

Anagallis monelli L.; Doetinchem, wegberm bij De Huet, sept. 1981 (Do.). De eerste verwildering in ons land van deze Zuidwesteuropese soort.

RESEDACEAE

Reseda odorata L.; Doetinchem-Wehl, op geluidswal langs nieuwe weg, okt. 1981 (Do.).

ROSACEAE

Cotoneaster horizontalis Dcne.; Kapelle, stationsterrein, mei-juni 1981 (opg. Jo.); Kruiningen-Yerseke, stationsterrein, mei-juni 1981 (opg. id.).

Rosa glauca Pourr.; Kapelle, Kruiningen-Yerseke, Krabbendijke, stationsempacements, mei-juni 1981 (alle opg. Jo.).

Rosa multiflora Thunb.; Wieringermeer, Robbenoord, juni 1981 (opg. H.N. Leys & J. Vrielink).

UMBELLIFERAE

Foeniculum vulgare Mill.; Doetinchem, Hamburgerbroek, ruderaal terrein, sept. 1981 (opg. Do.).

Literatuur

Weeda, E.J., 1979. *Allium paradoxum* (Bieb.) G. Don aan de binnenduinrand inburgerend. *Gorteria* 9 (7/8), 1979, p. 278-281.

New records of rare plants in the Netherlands, mainly in 1981

The list of new localities of rare species and interesting records of more common species found in the Netherlands mainly during 1981, has been subdivided in three categories:

A. Netherlands species;

B. Adventitious species;

C. Species escaped from cultivation.

Additions and new records of taxa inserted in the first part of the Atlas of the Netherlands Flora will be published separately.

Category A includes the species – also naturalized ones – belonging to the Netherlands flora, as established by the Floristic Council in 1975 and inserted in the Standard List of the Netherlands Flora 1975. In list A comments have been added, where necessary; adventitious records of Netherlands species are indicated with adv. The names of taxa new for the Netherlands, are in bold type.